

Lopen kunta

Lopen vammaispalveluopas

Sisällys

1.	VAMMAISPALVELUT	3
1.1	Palvelun hakeminen	5
1.2	Palvelusuunnitelma.....	6
2.	VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUT.....	7
2.1	Kuljetuspalvelut	7
2.2	Henkilökohtainen apu	9
2.3	Asunnon muutostyöt.....	11
2.4	Asuntoon kuuluvat laitteet ja välineet	13
2.5	Palveluasuminen	14
2.6	Päivätoiminta.....	16
3.	MUUT VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT.....	17
3.1	Päivittäisessä suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet.....	17
3.2	Kuntoutus- ja palveluohjaus.....	21
3.3	Sopeutumisvalmennus.....	21
3.4	Ylimääräiset vaatekustannukset	23
3.5	Ylimääräiset erityisravintokustannukset.....	23
4.	KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUT	24
4.1	Sosiaaliohjaus	25
4.2	Asumispalvelut	26
4.3	Työ- ja päivätoiminta	27
4.4	Lyhytaikaishoito.....	28
4.5	Koululaisten aamu- ja iltapäivähoito.....	29
5.	MUUT PALVELUT	29
5.1	Omaishoidontuki	30
5.2	Lapsiperheiden palvelut	31
	Lapsiperheiden kotipalvelu.....	31
	Yhteystiedot.....	32

1. VAMMAISPALVELUT

Tähän oppaaseen on koottu Lopen sosiaalitoimen tarjoamat vammaispalvelut. Erilaisilla palveluilla tuetaan vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden omatoimisuutta ja pyritään vähentämään vamman aiheuttamia haittoja jokapäiväisessä elämässä.

Vammaispalveluista säädetään vammaispalvelulaissa, vammaispalveluasetuksessa ja kehitysvammalaissa. Vammaispalvelulaissa määritellään vammaiseksi henkilöksi henkilö, jolla on vamman tai sairauden vuoksi pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Kehitysvammalaissa erityishuollon määritellään koskevan henkilöä, jonka kehitys tai henkinen toiminto on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisesti tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi.

Vammaisuus tulee arvioida jokaisen tukimuodon osalta erikseen. Vammaisuutta arvioitaessa tulee huomioida hakijan oma ja läheisten, terveydenhuollon ammattihenkilöiden sekä sosiaalihuollon viranomaisten käsitys hakijan vammaisuudesta ja palvelujen tarpeesta. Pitkäaikaisuudella tarkoitetaan sitä, että henkilöllä on ennusteen mukaan vähintään noin vuoden ajan erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuutta arvioitaessa ei henkilön iällä ole merkitystä. Vammaisuus voi johtua sekä fyysisestä että psyykkisestä vammasta. Ikääntymisestä johdettu toimintakyvyn aleneminen ei tee henkilöstä vammaista. Vammaispalvelulain mukaiset ns. subjektiiviset oikeudet edellyttävät vaikeavammaisuutta.

Vammaispalvelulain mukaisista palveluista osa on ns. subjektiivisia oikeuksia. Nämä palvelut kunnan tulee järjestää vaikeavammaiselle henkilölle, jos hän täyttää palveluiden kriteerit. Lisäksi laissa on määrärahasidonnaisia palveluita, jotka kuntaa järjestää palveluille varaamansa budjetin puitteissa. Määrärahasidonnaisissa palveluissa kunta voi määritellä miten se palvelut kohdentaa.

Vammaispalvelulain nojalla järjestetään palveluita silloin, kun hakija ei saa hänelle riittäviä tai sopivia palveluita muun lain nojalla. Kehitysvammaiselle tulee palvelut järjestää ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla. Mikäli vammaispalvelulain mukaiset palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia, tulee palvelut järjestää kehitysvammalain nojalla samoin kuin jos kehitysvammalain nojalla järjestettäessä palvelut tulevat asiakkaalle edullisemmaksi.

1.1 *Palvelun hakeminen*

Vammaispalveluita voi hakea henkilö, jonka kotikuntana on Lopen kunta. Vammaispalveluita haetaan Lopen kunnan sosiaalitoimesta. Hakemusten käsittelystä vastaa vammaispalveluiden ja kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja. Vammaispalveluiden myöntämiseen eivät vaikuta henkilön tulot tai varallisuus. Vammaispalveluita myönnettäessä arvioidaan vamman tuomaa haittaa päivittäisessä elämässä.

Vammaispalveluista tulee antaa päätös ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Jos asian selvittäminen sitä erityisestä syystä vaatii, voi käsittelyaika olla tätä pidempi.

Vammaispalveluiden ja kehitysvammahuollon sosiaaliohjaaja ottaa vammaiseen henkilöön yhteyttä hakemuksen saavuttua. Pääsääntöisesti hakemuksen käsittelyaikana tehdään kotikäynti, johon tarpeen mukaan osallistuu myös kotipalvelunohjaaja, omaishoidonohjaaja tai toimintaterapeutti.

1.2 Palvelusuunnitelma

Vammaispalvelulain mukaan kaikille vammaispalveluiden asiakkaille tulee tehdä palvelusuunnitelma. Ainoastaan tilapäisessä neuvonnassa voidaan kirjallinen palvelusuunnitelma jättää laatimatta. Palvelusuunnitelma laaditaan yhdessä vammaisen henkilön ja hänen läheistensä kanssa. Palvelusuunnitelmaan kirjataan asiakkaan nykytilan haasteet ja mahdollisuudet, asiakkaan saamat tukitoimet ja asiakkaan tämän hetkiset palvelutarpeet. Palvelusuunnitelma ei ole päätös, vaan palvelut tulee erikseen hakea ja niistä tehdään erilliset viranhaltijapäätökset.

2. VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUT

Vammaispalveluissa on palveluita, jotka ovat vaikeavammaiselle subjektiivisia oikeuksia. Tämä tarkoittaa, että kunnan on järjestettävä palvelu kriteerit täyttävälle hakijalle määrärahoista riippumatta.

2.1 *Kuljetuspalvelut*

Kuljetuspalvelujen tavoitteena on edistää Lopella asuvien vaikeavammaisten henkilöiden edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisina järjestämällä heille kuljetuspalvelut samoin kustannuksin kuin joukkoliikennevälineiden käyttö. Kuljetuspalvelua myönnetään vaikeavammaiselle henkilölle. Kuljetuspalveluihin kuuluvat saattopalvelut.

Vaikeavammaisena pidetään pitkäaikaisen (yli vuosi) sairauden, vamman tai vian omaavaa henkilöä, joka ei voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä. Pelkkä ikääntymisestä aiheutuva toimintakyvyn alentuma ja iän tuomat esteet liikkumisessa eivät täytä vaikeavammaisuuden määritelmää. Ikääntyvien kuntalaisten on mahdollista hakea sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua.

Kuljetuspalveluina myönnetään työssä tai opinnoissa tarvittavat matkat ja/tai vapaa-ajan matkoina pääsääntöisesti 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa Lopen ja naapurikuntien alueelle.

Kuljetuspalvelujen käyttäjä maksaa matkoista omavastuuosuuden, joka määräytyy matkahuollon hinnaston mukaisesti. Vaikeavammaisen kuljetuspalvelua ei voi käyttää terveydenhuollon matkoihin, joihin korvausta saa KELA:sta.

Kuljetuspalvelua haetaan sitä varten olevalla hakulomakkeella. Hakemuksen liitteeksi tulee liittää lääkärin selvitys hakijan vaikeavammaisuudesta. Hakulomake ja lääkärintodistus toimitetaan vammaispalveluiden sosiaaliohjaajalle. Hakumenettelyyn kuuluu pääsääntöisesti kotikäynti, jonka tekevät vammaispalveluiden sosiaaliohjaaja ja terveyskeskuksen toimintaterapeutti. Tarpeen vaatiessa voidaan suorittaa koematka.

Hakija saa myönteisen päätöksen mukana kuljetuspalveluohjeen ja kuljetuspalvelukortin, joka toimii maksuvälineenä takseissa. Kuljetuspalvelukortti on henkilökohtainen eikä sitä voi käyttää matkoille johon vammaisen henkilö ei osallistu. Kuljetuspalvelu pääsääntöisesti lakkaa asiakkaan siirryttyä pitkäaikaiseen laitos- tai sairaalaan hoitoon.

2.2 Henkilökohtainen apu

Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on auttaa vaikeavammaista henkilöä elämään omaa elämäänsä ja toteuttamaan omia valintojaan. Avun myöntämisen yhtenä edellytyksenä on, että henkilö pystyy määrittelemään tarvitsemansa välttämättömän avun sisällön ja toteutustavan. Henkilön avun tarve tulee olla välttämätöntä, määrällisesti runsasta ja toistuvaa. Henkilökohtaisen avun tarve ei voi olla pääsääntöisesti hoitoa, hoivaa eikä valvontaa.

Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- päivittäisissä toimissa
- työssä ja opiskelussa
- harrastuksissa
- yhteiskunnallisessa osallistumisessa
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaiseen apuun kuuluvat ne asiat ja tehtävät, jotka vaikeavammaisen henkilö tekisi itse, jos hänellä ei olisi vammaa tai sairautta, joka aiheuttaa toimintarajoitteita. Avun määrästä ja toteutustavasta sovitaan asiakkaan palvelusuunnitelmassa.

Pääsääntöisesti henkilö itse etsii avustajan, esim. TE-toimiston avulla, ja tekee työsopimuksen avustajan kanssa. Palkanmaksu tapahtuu sosiaali-toimen kautta. Avustajana ei voi toimia vammaisen omainen tai läheinen.

Henkilökohtaista apua haetaan vapaamuotoisella hakemuksella tai ilmoitus sosiaalipalveluiden tarpeesta-lomakkeella. Hakemuksen liitteeksi tulee liittää lääkärin- tai toimintaterapeutin lausunto avun tarpeesta. Hakemuksen käsittelyn yhteydessä vammaispalveluiden sosiaaliohjaaja tekee kotikäynnin henkilön luokse.

Henkilökohtaista apua myönnetään päivittäisiin toimiin, opiskeluun ja työntekoon siinä laajuudessa kuin sitä välttämättä tarvitaan. Harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen myönnetään 30 h/kk, jollei pienempi määrä ole riittävä.

Kunnan ei tarvitse myöntää henkilökohtaista apua, jos henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon keinoin. Henkilökohtaista apua ei myönnetä ikääntymisestä johtuviin sairauksiin tai toimintarajoitteisiin. Asumispalveluissa olevan henkilön avun tarve turvataan ensisijaisesti henkilökunnan avulla. Henkilökohtainen apu voi tulla kyseeseen kodin ulkopuolelle suuntautuvissa toimissa.

2.3 *Asummon muutostyöt*

Asunnon muutostöillä tuetaan vammaisen henkilön itsenäistä asumista ja suoriutumista. Asunnon muutostyöt voidaan korvata, jos henkilö on vaikeavammaisen ja hän tarvitsee niitä vammaansa tai sairautensa vuoksi välttämättä suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoista. Muutostöitä tehdään vain vakinaiseen asuntoon ja tällöin vammaispalveluna korvattavien kustannusten on oltava kohtuullisia. Laitoshoidon tarpeessa olevan henkilön asuntoon ei muutostöitä tehdä.

Korvattavia muutostöitä ovat mm. ovien leventäminen, kynnysten poistaminen, luiskien tekeminen, ammeen poisto, kiinteiden kalusteiden, rakennus- ja sisustusmateriaalien muuttaminen ja asunnon välittömässä läheisyydessä olevien esteiden poistaminen.

Asunnon muutostöiden kohtuulliset kustannukset korvataan henkilölle kokonaan. Kohtuullisten kustannusten ylimenevä osa jää asiakkaan korvattavaksi. Kohtuullisten kustannusten arvioimisessa käytetään apuna teknisentoimen viranhaltijoita. Kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan myös huomioon asiakkaan mahdollisuus selvittää nykyisessä asunnossa.

Muutostöitä haetaan vapaamuotoisella hakemuksella tai ilmoitus sosiaalipalveluiden tarpeesta-lomakkeella. Hakemuksen liitteeksi tulee liittää toimintaterapeutin arvio muutostöiden tarpeellisuudesta ja lääkärintodistus henkilön vaikeavammaisuudesta. Vammaispalveluiden sosiaaliohjaaja tekee kotikäynnin hakuprosessin aikana.

Asunnon muutostöinä korvataan ainoastaan vamman tai sairauden vuoksi välttämättömät muutostyöt. Muutostyöt korvataan ainoastaan vakituiseen asuntoon. Asunnon välittömässä läheisyydessä olevat ulkoalueiden muutostyöt korvataan (esim. liuskat ja kaiteet). Asumistason tai asumismukavuuden parantamisesta aiheutuvia kustannuksia ei korvata. Asunnon perusparannustöitä ei korvata. Saunan rakentamista tai muutostyötä ei korvata, koska saunan ei katsota olevan välttämätön.

Vammaisen henkilön muuttaessa kunnasta toiseen, tulee lähtökunnan korvata muutostyöt. Jos muutostyöt suoritetaan vasta muuton jälkeen, vastaa kustannuksista uusi kotikunta.

2.4 Asuntoon kuuluvat laitteet ja välineet

Vaikeavammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista kotona voidaan helpottaa asuntoon kuuluvilla välineillä ja laitteilla. Näitä voivat olla esimerkiksi kiinteästi asennetut nostolaitteet, porrashissi, turvahälytysjärjestelmät ja ulko-oven sähköinen avausjärjestelmä.

Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden kohtuulliset kustannukset korvataan kokonaan. Välineiden korvaamisesta päätettäessä huomiota kiinnitetään vaikeavammaisuuteen ja asunnossa selviytymiseen, vaihtoehtoisiin ratkaisuihin, asunnon vakinaisuuteen, laitteiden tarkoituksenmukaisuuteen ja kustannusten kohtuullisuuteen. Yleensä kunta antaa välineet korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käyttöön. Tällöin kunta vastaa kaikista asennus-, huolto- ja vakuutus-kustannuksista. Mikäli asiakas hankkii välineen tai laitteen, hän itse vastaa myös välineen huolto- ja vakuutuskustannuksista.

Ennen hakemista tulee selvittää onko henkilön mahdollista saada laitteet ja välineet lääkinnällisen kuntoutuksen, KELA:n tai vakuutusyhtiön kautta. Välineitä ja laitteita haetaan vapaamuotoisella hakemuksella tai ilmoitus sosiaalipalveluiden tarpeesta-lomakkeella.

Henkilölle korvataan ainoastaan vamman tai sairauden kannalta välttämättömät laitteet ja välineet.

2.5 Palveluasuminen

Vaikeavammaisten palveluasumiseen kuuluvat asunto ja asumiseen liittyvät palvelut, jotka mahdollistavat itsenäisen asumisen. Palveluasuminen on kohdistettu erityisesti niille vaikeavammaisille henkilöille, joilla on asumisen mahdollistamiseksi pitkäkestoinen, monimuotoinen tai ennakoimaton palvelutarve, jolloin tarvittavan palvelukokonaisuuden tulee toimia joustavasti ja varmasti. Palvelua järjestetään vaikeavammaiselle henkilölle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi arkielämässään tarvitsee apua jatkuvaluonteisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti. Palveluasumista ei järjestetä, jos henkilön avun tarvetta ei voida turvata avohuollon keinoin.

Vaikeavammaisten palveluasuminen voidaan toteuttaa mm. asiakkaan yksittäisessä asunnossa, palveluasumisryhmässä tai palvelutalossa. Palveluasumiseen kuuluvat aina jokapäiväiselle suoritukselle välttämättömät palvelut.

Näitä voivat olla avustaminen liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa, siivouksessa sekä terveyden, kuntoutuksen ja hyvinvoinnin edistämiseksi tarvittavat palvelut.

Yksittäiseen asuntoon toteutetussa palveluasumisessa avustaminen järjestetään usein sosiaalitoimen myöntämän henkilökohtaisen avun ja kotihoidon yhteistyönä. Lisäksi voidaan ostaa apua yksityisiltä kotipalveluyrityksiltä.

Palveluasuminen voidaan toteuttaa palvelutaloissa tai ryhmämuotoisissa asumisyksiköissä, jolloin palvelu ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta. Asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta valita paikkaa, jossa palveluasuminen järjestetään. Henkilön mielipide tulee kuitenkin ottaa huomioon paikasta päätettäessä. Asiakas maksaa vuokran ja kaikki muut jokapäiväiseen elämään liittyvät kustannukset itse. Vaikeavammaisten palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut (esim. avunsaanti) ovat asiakkaalle maksuttomia.

Kokonaisarvion palveluasumisen tarpeesta tekee vammaispalveluiden sosiaaliohjaaja. Apuna käytetään toimintaterapeuttia, kotipalvelunohjaajaa, lääkärinlausuntoja ja henkilön läheisten kokemusta henkilön selviytymisestä kotona. Palveluasumisen päätökseen liittyy aina kotikäynti.

2.6 Päivätoiminta

Vammaisten henkilöiden päivätoiminnan tavoitteena on järjestää vaikeavammaiselle henkilölle kodin ulkopuolella itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa. Päivätoiminnan tarkoitus on tukea fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia ja edistää sosiaalista kanssakäymistä. Päivätoiminta tarjoaa vertaistukea.

Päivätoimintaa järjestetään työikäisille (alle 65-vuotiaille) vaikeavammaisille henkilöille, jotka eivät voi osallistua sosiaalihuoltolain perusteella järjestettävään työtoimintaan ja joiden toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella maksettaviin etuuksiin.

Päivätoimintaan haetaan vapaamuotoisella hakemuksella tai ilmoitus sosiaalipalveluiden tarpeesta -lomakkeella. Uusien asiakkaiden osalta päivätoimintahakemukseen liitteenä tulee olla lääkärin todistus tai muu toimintakyvyn arvio asiakkaan vaikeavammaisuudesta. Päivätoimintapaikoissa on yleensä ruokailumahdollisuus. Asiakkaalta peritään aterioista ja matkoista omavastuuosuus, muuten päivätoiminta on asiakkaalle maksutonta.

3. MUUT VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT

Osa vammaispalvelulain tarkoittamista palveluista ja tukitoimista on määrärahasidonnaisia. Korvauksen saaminen on tällöin aina harkinnanvaraista ja riippuu mm. tarpeesta, kohtuullisista kustannuksista ja käytössä olevista määrärahoista. Taloudelliset tukitoimet tulee hakea kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

3.1 Päivittäisessä suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet

Vammaispalvelulain nojalla voidaan korvata liikkumisessa, viestinnässä tai muussa suoriutumisessa vamman vuoksi välttämättömien välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset. Vammaispalvelulain nojalla ei korvata sellaisia laitteita ja välineitä, jotka kuuluvat lääkinnällisen kuntoutuksen piiriin. Välineiden ja laitteiden tulee olla sellaisia, joita henkilö tarvitsee vammansa tai sairautensa johdosta liikkumisessa, viestinnässä, henkilökohtaisessa suoriutumisessa kotona tai vapaa-ajan toiminnoissa.

Korvattavia voivat olla muun muassa auto, autoon asennettavat lisälaitteet tai kodinkoneet.

Korvauksen määrä on puolet välineiden, koneiden ja laitteiden hankkimisesta vammaiselle henkilölle aiheutuvista todellisista kustannuksista. Vakio-malliseen välineeseen, koneeseen tai laitteeseen tehdyt vamman tai sairauden vaatimat välttämättömät muutostyöt korvataan kuitenkin kokonaan.

Liikkumisvälineenä voidaan korvata henkilöauto, pakettiauto tai mahdollinen muu tarkoitukseen soveltuva kulkuneuvo. Liikkumisvälineiden korvaamisessa selvitetään, miten väline helpottaa vaikeavammaisen omatoimista liikkumista ja missä määrin väline on tarpeellinen hakijan sairauden tai vamman vuoksi. Kysymykseen tulee lähinnä vaikeasti liikuntavammaisen henkilö, joka käyttää pyörätuolia tai alaraajan tukisidoksia ja sauvoja, eikä pysty päivittäisillä matkoillaan vammansa takia käyttämään julkisia joukko-liikennevälineitä.

Korvaamisen edellytyksenä on se, että vammasta tai sairaudesta aiheutuva liikkumisvälineen tarve on jatkuva, päivittäinen tai usein toistuva. Liikkumisvälineen tulee helpottaa vaikeavammaisen omatoimista liikkumista.

Autoavustuksen myöntämisellä tuetaan ensisijaisesti vaikeavammaisen henkilön opiskelua tai työssäkäyntiä. Vain erityisen painavista syistä avustetaan vammaisen tai pitkäaikaissairaana lapsen perhettä auton hankinnassa. Ensisijaisesti korvataan lapsen vamman tai sairauden johdosta tarpeelliset lisävarusteet.

Korvausta auton hankintaan myönnetään puolet kohtuuhintaisen vakiomallisen auton hinnasta. Kohtuuhinta määritellään asiakaskohtaisesti henkilön vammasta tai sairaudesta aiheutuvat erityistarpeet huomioonottaen. Vamman vaatimat välttämättömät lisälaitteet ja niihin liittyvät asennustyöt korvataan kokonaan.

Autoavustus on Lopella enintään 5000 euroa. Autoavustusta haetaan kirjallisesti. Autoavustuksen liitteenä tulee olla:

- lääkärinlausunto
- kopio ajokortista
- kirjallinen autoliikkeen kustannusarvio ostettavaksi suunnitellusta autosta (sisältäen teknisen erittelyn auton varustetasosta)
- toiminta- tai fysioterapeutin arvio lisälaitteiden tarpeesta
- kustannusarvio vamman tai sairauden johdosta välttämättömistä lisälaitteista ja arvio muutostöistä aiheutuvista kustannuksista

- autoliikkeen kirjallinen arvio vanhasta autosta saatavasta hyvityksestä
- päätös autoveronpalautuksesta, jos sellaista on haettu
- käytetyn auton kuntoarvio (korvausta voidaan hakea käytettyyn autoon, jos auto on hyväkuntoinen ja katsastettu ja siihen voidaan asentaa ajon kannalta tarvittavat lisälaitteet)
- päätökset muista hankintaan myönnettyistä avustuksista tai korvauksista
- muut perustelut autoavustuksen myöntämiselle

Kodinkoneisiin, viestintälaitteisiin ja harrastus- ja vapaa-ajan välineisiin myönnettävän avustuksen tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön päivittäisissä toiminnoissa suoriutumista. Asiakkaan on selvitettävä, miten vamma tai sairaus rajoittaa omatoimisuutta ja miten väline tai laite mahdollistaa itsenäisen suoriutumisen.

Asiakkaan halutessa uusia hänellä käytössään olevan laitteen, tulee häneltä pyytää selvitys uusimisen tarpeesta.

Korvauksen saaminen edellyttää, että uusimisen tarve johtuu siitä, että nykyinen laite ei ole enää käyttökelpoinen asiakkaan vamman johdosta tai se on teknisesti huonokuntoinen. Laitteen ikä ei ole peruste uusimiselle. Asiakkaan tulee antaa riittävä selvitys laitteen huonokuntoisuudesta.

3.2 Kuntoutus- ja palveluohjaus

Kuntoutusohjaus on ennen kaikkea vammaisen henkilön ja hänen lähipiirinsä ohjaamista. Kuntoutusohjauksen tehtävänä on mm. asiakkaan aktivoiminen omatoimiseen yleisten palvelujen käyttöön, asiakkaan kuntoutusprosessin seuraaminen ja asiakkaan tarpeista tiedottaminen eri palvelujärjestelmille.

Palveluohjaus on vammaispalveluissa palvelutarpeen kartoittamista, palvelusuunnitelman tekemistä ja päivittämistä ja asiakkaan tiedottamista.

Lopen kunnassa kuntoutus- ja palveluohjausta tekee vammaispalveluiden sosiaaliohjaaja. Omaishoidon osalta palveluohjausta antaa omaishoidon neuvoja. Lisäksi eri ryhmien yhdistyksillä on omaa kuntoutusohjausta.

3.3 Sopeutumisvalmennus

Sopeutumisvalmennusta annetaan vammaiselle henkilölle ja tarvittaessa hänen lähipiirilleen. Sopeutumisvalmennus voi olla neuvontaa, ohjausta ja valmennusta. Sopeutumisvalmennusta järjestetään yksilöllisesti tai ryhmissä.

Sopeutumisvalmennusta voi olla esimerkiksi. puhetta tukevien ja korvaavien (AAC) menetelmien ohjaus, viittomakielen opetus, asumisvalmennus, asumiskokeilu ja sopeutumisvalmennuskurssit.

Hakijan tulee hakemuksen liitteeksi liittää lääkärin tai terapeutin suositus sopeutumisvalmennuksesta. Tässä suosituksessa tulee olla esillä määrä ja tavoitteet. Erityisesti AAC -ohjauksesta on tärkeää olla suositeltu määrä ja tavoitteet lausunnossa esillä. Sopeutumisvalmennus ostetaan yksityisiltä palvelutuottajilta.

Sopeutumisvalmennus on osallistujalle maksutonta matkakulujen omavastuuta lukuun ottamatta. Myös Kansaneläkelaitos, vakuutusyhtiöt ja Raha-automaattiyhdistys voivat kustantaa sopeutumisvalmennusta. Sopeutumisvalmennuksena ei tueta loma- ja virkistystoimintaa.

3.4 Ylimääräiset vaatekustannukset

Ylimääräisiä vaatetuskustannuksia voidaan korvata vammaispalveluna, ja päätös perustuu tällöin yksilölliseen tarveharkintaan. Kustannuksia korvataan lähinnä vamman vuoksi yksilöllisesti teetettyjen vaatteiden tai tavanomaisiin vaatteisiin tehtyjen muutosten aiheuttamista huomattavista kuluista. Tällaisia korvattavia vaatteita voi olla mm. painevaatteet.

Hakemuksen liitteenä tulee olla selvitys kustannuksista. Kustannuksista huomioidaan kohtuullinen osa.

3.5 Ylimääräiset erityisravintokustannukset

Ylimääräisinä erityisravintokustannuksina korvataan tavanomaisen ruoan ja erityisravinnon kustannusten välinen erotus. Erityisravintokustannusten tulee olla välttämättömiä ja pitkäaikaisia. Hakemuksen liitteenä tulee olla lääkärintodistus, josta käy ilmi erityisravinnon tarve. Pelkkä lääkärin tai muun ammattihenkilön suositus ei ole riittävä. Ennen erityisravintokustannusten korvaamista tulee selvittää mahdolliset ensisijaiset tukimuodot. Erityisravintokustannuksiin voidaan saada korvausta Kelasta lapsen vammaistuen, vammaistuen, eläkkeensaajan hoitotuen tai ruokavaliokorvauksen kautta.

4. KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUT

Kehitysvammaisten palvelut määritellään laissa kehitysvammaisten erityishuollosta. Erityishuollon tarkoituksena on edistää kehitysvammaisten henkilöiden suoriutumista päivittäisessä elämässä, toimeentuloa ja sopeutumista yhteiskuntaan sekä turvata tarvittava hoito ja huolenpito.

Henkilö, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi, eikä saa tarvitsemiaan palveluita muiden lakien nojalla, voi hakea kehitysvammaisille tarkoitettuja palveluja. Vammaispalvelulaki on ensisijainen suhteessa kehitysvammalakiin.

Kehitysvammaisen asiakkaan palveluiden turvaamiseksi asiakkaalle tehdään palvelusuunnitelma ja erityishuolto-ohjelma. Erityishuolto-ohjelmaan tulee eritellä kaikki palvelut, jotka asiakas saa kehitysvammalain nojalla. Nämä palvelut ovat pääsääntöisesti asiakkaalle maksuttomia. Ylläpidosta voidaan kuitenkin periä maksua. Erityishuolto-ohjelmaan tyytymätön voi valittaa suoraan aluehallintovirastoon. Erityishuollon asiakkaaksi tullaan ottamalla yhteyttä Lopen kunnan kehitysvammahuollon sosiaaliohjaajaan. Kehitysvammaisten palveluita haetaan kehitysvammahuollon sosiaaliohjaajalta.

4.1 Sosiaaliohjaus

Sosiaaliohjaaja antaa neuvoja ja ohjausta kehitysvammaisille henkilöille ja heidän perheilleen.

Sosiaaliohjaaja ohjaa eri-ikäisiä kehitysvammaisia henkilöitä heidän tarvitsemiinsa hoidon, opetuksen ja kuntoutuksen palveluihin, asumis- palveluihin, työtoimintaan, sosiaaliohjaajan palveluihin ja vapaa-ajan toimintaan. Sosiaaliohjaaja opastaa kehitysvammaista ja hänen perheettään sosiaalietuuksien ja palveluiden hakemisessa.

Asumiseen ja työllistymiseen tukea ja ohjausta nuorten asiakkaiden kohdalla tarjoaa Lopen kunnan asumisohjaaja. Asumisohjaaja tukee peruskoulun päättäneitä nuoria etsimään koulutuspaikkaa ja ammattiin opiskelevia etsimään harjoittelu- ja työpaikkoja. Asumisohjaaja tukee nuoria, jotka muuttavat pois lapsuudenkodista.

Asumisohjaaja järjestää nuorille asiakkaille vapaa-ajanpalveluita ja itsenäisen asumisen tukemiseksi kerhotoimintaa.

4.2 Asumispalvelut

Lopen kunnassa kehitysvammaisten asumispalvelut järjestetään joko kunnan omana toimintana tai ostopalveluna kuntayhtymiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta. Lopen kunnan oma kehitysvammaisten asumisyksikkö on 7-paikkainen Mäntykoti Lopen kirkonkylällä. Mäntykodissa on ympärivuorokautisesti henkilökunta paikalla. Mäntykodissa huolehditaan asukkaan arjesta kokonaisvaltaisesti ja asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Mäntykodista annetaan tukea lähellä itsenäisesti asuville kehitysvammaisille.

Lopen kirkonkylällä on Eteva kuntayhtymän asumisyksikkö. Lisäksi asumispalveluita ostetaan Lopelta ja naapurikunnista yksityisiltä palveluntuottajilta.

Kehitysvammalain mukaan kehitysvammainen asiakas maksaa asumisesta samat asumiskustannukset kuin muut kuntalaiset eli vuokran, sähkön, veden sekä aterioiden ja siivouksen tarvikekustannukset. Kehitysvammalain mukaan hoiva, huolenpito, aterioiden valmistaminen ja siivouksen työ on kehitysvammaiselle maksutonta erityishuoltoa.

Asumispalveluihin hakeudutaan sosiaaliohjaajan tai asumisohjaajan kautta.

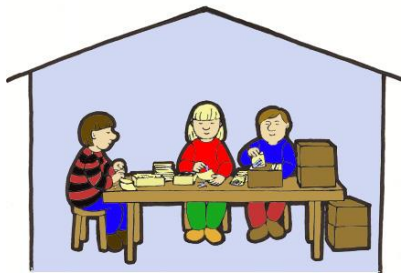
4.3 Työ- ja päivätoiminta

Lopen kunnassa kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminta järjestetään ensisijaisesti kunnan omana toimintana. Erityissyistä, esim. asuminen on järjestetty toisessa kunnassa, voidaan työ- ja päivätoiminta järjestää ostopalveluna.

Lopen kirkonkylässä toimii kunnan oma kehitysvammaisten toimintakeskus Kuusela. Kuuselassa on sekä päivä- että työtoimintaa. Kuuselassa on mahdollisuus toimintaan viikon jokaisena arkipäivänä. Kuuselan toiminta rakentuu jokaisen asiakkaan toimintakyvyn mukaisesti.

Työ- ja päivätoiminta sekä siihen liittyvät kuljetukset on asiakkaille maksutonta erityishuoltoa. Asiakas maksaa ateriamaksusta hinnaston mukaisen maksun. Ateriamaksu sisältää lounaan sekä aamu- ja päiväkahvin.

Työ- ja päivätoimintaan hakeudutaan sosiaali-ohjaajan kautta.

4.4 Lyhytaikaishoito

Lapsuudenkodissa asuville kehitysvammaisille lapsille, nuorille ja aikuisille järjestetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan lyhytaikaishoitoa. Lyhytaikaishoidon tavoitteina voi olla mm. vanhempien jaksamisen tukeminen ja nuoren itsenäistymisen tukeminen.

Lopella lyhytaikaishoito järjestetään ostopalveluna tai kunnan järjestämänä perhehoitona. Ostopalveluna järjestettävä lyhytaikaishoito voi olla joko perhehoitoa tai asumisyksiköissä tapahtuvaa hoitoa. Lyhytaikaishoidon määrä räätälöidään yksilöllisesti perheen tarpeiden mukaan. Lyhytaikaishoidosta ei peritä maksua alle 16-vuotiailta. Lyhytaikaishoitoon hakeudutaan sosiaaliohjaajan kautta.

4.5 Koululaisten aamu- ja iltapäivähoito

Kehitysvammaiselle lapselle järjestetään tarpeen vaatiessa aamu- ja iltapäivähoito sekä koulujen loma-ajan hoito vanhempien työssä käymisen mahdollistamiseksi.

Aamu- ja iltapäivähoito järjestetään ensisijaisesti Kirkonkylän koulun iltapäivätoiminnassa, kuitenkin yksilölliset ratkaisut ovat mahdollisia. Loma-ajan hoito on kehitysvammaisen ikä ja toimintakyky huomioiden järjestettävissä päiväkodissa, Kuuselassa tai perhehoidossa.

Koululaisten aamu- ja iltapäivähoito sekä loma-ajan hoito on kehitysvammaisille lapsille maksutonta erityishuoltoa. Aamu- ja iltapäivähoitoon hakeudutaan joko sosiaaliohjaajan tai koulun kautta.

5. MUUT PALVELUT

5.1 Omaishoidontuki

Omaishoidon tuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai pitkäaikaissairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon tai muun huolenpidon turvaamiseksi annettavaa hoitopalkkiota ja palveluja. Hoitopalkkion suuruus määräytyy hoidon sitovuu- den ja vaativuuden mukaan.

Jos kunta myöntää hoidettavalle omaishoidon tukea, laaditaan omaishoidon tuesta kunnan ja omaishoitajan välille omaishoitosopimus

Omaishoidon tuki on Lopella porrastettu kolmeen eri maksuluokkaan. Maksuluokka määräytyy hoidettavuuden perusteella. Hoidettavuus arvioidaan lasten kohdalla ”alle 16-vuotiaan hoitoisuuden arvioinnilla” ja aikuisilla kehitysvammaisilla TOIMI mittarin avulla. Omaishoidon tukea haettaessa tehdään aina kotikäynti, johon osallistuu sosiaaliohjaaja ja omaishoidon palveluneuvoja. Kotikäynnillä yhdessä omaishoitajan kanssa määritellään hoidettavan hoitoisuus. Omaishoidon tukeen kuuluu palkkion lisäksi vapaapäivät.

Sovittaessa osa hoitopalkkiosta voidaan vaihtaa palveluun. Lyhytaikaishoito pienentää omaishoidon hoitopalkkion määrää (ei omaishoidon vapaiden ajalta).

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti hakemuslomakkeella. Lomakkeen liitteenä tulee olla lääkärin C-lausunto. Omaishoidon ohjaaja arvioi kotikäynnin perusteella hakijan toimintakyvyn, hoidon ja huolenpidon tarpeen, sekä laatii yhdessä hoidettavan, hoitajan ja mahdollisten muiden hoitoon osallistuvien tahojen kanssa hoito- ja palvelusuunnitelman. Avun tarpeen määrittelyssä käytetään apuna lääkärinlausuntoa, toimintakykymittareita ja tarvittaessa muita selvityksiä hoidettavan avuntarpeesta ja toimintakyvystä. Hakulomake lähetetään osoitteella, Muistineuvoja, Opintie 3, 12700 Loppi. Tiedustelut puh. 019 758 6159 tai 050 362 7251.

5.2 Lapsiperheiden palvelut

Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden tilapäisen kotipalvelun palveluseteli on harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen etuus. Lapsiperheiden kotipalvelua on mahdollista saada tilapäisesti alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, sairauden, vaikean raskauden tai synnytyksen, vamman tai muun syyn perusteella.

Palvelusetelillä ostettava kotipalvelu on käytännön apua, kuten lasten hoitoa ja kasvatusta sekä kodinhoitoon liittyviä asioita pääsääntöisesti perheen kotona. Pelkkään siivoukseen palvelua ei myönnetä. Palveluntarve on tilapäistä, korkeintaan kaksi kuukautta kestävä. Lapsiperheiden kotipalvelua voi tiedustella johtavalta sosiaalityöntekijältä.

Lopella lapsiperheiden kotipalvelua tarjotaan seuraavien kriteerein:

- raskaus, synnytys tai kirurgisen toimenpiteen jälkeen
- monikkoperhe
- lapsen sairaus tai vamma (hoitoa ei voi jatkuvasti järjestää kotipalvelun varaan, vaan kotipalvelu auttaa kunnes perhe saa pysyvemmän hoitomuodon järjestettyä)
- vanhemman sairaus tai vamma jonka takia lasten hoito hankaloituu tilapäisesti
- lasta pääsääntöisesti hoitavan vanhemman masennus tai uupumus
- vanhemman välttämätön asiointi, esim. sairaala- tai terapiakäynnit (hoitoa ei voi jatkuvasti järjestää kotipalvelun varaan, vaan kotipalvelu auttaa kunnes perhe saa pysyvemmän hoitomuodon järjestettyä)
- vanhemman tuen tarve
- lastensuojelullinen syy
- akuutti kriisi perheessä

Yhteystiedot

sosiaaliohjaaja
Johanna Kouri
019 758 6168
johanna.kouri@loppi.fi

sosiaalihuollon asiantuntija
Kaisa Lepola
Yhdystie 5, 12700 Loppi
019 758 6249
kaisa.lepola@loppi.fi

asumisohjaaja
Raisa Rantanen
019 758 6073
raisa.rantanen@loppi.fi

muistineuvoja / omaishoidon palveluneuvoja
Anne Eve
Opintie 3, 12700 Loppi
019 758 6159
anne.eve@loppi.fi

palveluohjaaja
Merja Åstedt
Pajatie 1, 12700 Loppi
019 758 6143
merja.astedt@loppi.fi